

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

4. Fides Columna Nubes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

Columna propter rectitudinem & stabilitatem: nec non, quia ipse sustentat Ecclesiam, veluti Domum, & fulcit infirmitates nostras. In eum competit aptissimè, quod scriptum est de *Columna Nubea* Numeror XII. *Descendit Dominus in Columna, & Psalmo xcviii. In Columna Nubis loquebatur ad eos.* Christus D. rectè comparatur *Nubi*, quæ homo; *Igni* quæ Deus. Ipse viam monstrat egredientibus ex *Ægypto*, & in terram promissionis euntibus: id est, discedentibus à servitute Diaboli, Peccati, ac Mūdi, & in servitutum DEI, ac rerum cœlestium comparationem pergētibus. Vera quidem hæc sunt, sed allegoriam spectant, quam excutiemus, cum Architecturæ sacræ partem allegoricam, quæ est de Christo & Ecclesia, pertractabimus: nunc Tropologiam sectamur, & Virtutum ædificium erigimus, cujus partes non nisi homogeneæ, id est, Virtutes esse possunt.

ARTICVLVS IV.

FIDES

Columna Nubis.

EXISTIMAT S. Thomas *Columnam Nubis* significare primam Virtutum Theologicarum, *Fidem*, analogia desumpta, à materia, ejusque conditionibus, & *Columnæ* illius officii, quæ perbellè Fidei accommodari possunt. I. IMPRIMIS, erat *Columna Nubis* obscura. Exodi XIV. vocatur tenebrosa. Et cap. XL. dicitur operuisse Tabernaculum testimonii instar umbraculi defendentis ab æstu. Psalmo CIV. canit David, *Expandit Nubem in protectionem eorum.* Et ad idem referūt nonnulli illud Psalms

CXX. *Ecce non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israël. Dominus protectio tua: per diem sol non uret: quia scilicet Columna tenebrosa Nubis operiet. Hoc ipsum habet Columna Fidei, quæ est invidens & obscura. Siquidem Fides est substantia rerum sperandarum, argumentum non apparentium, ad Hebræ. XI. Quæ enim apparent, ut inquit S. Gregorius, (a) jam fidem non habent, sed agnitionem. Unde est illud Augustini sæpius repetitum, (b) *Quid est Fides, nisi credere, quod non vides?* Ob quam causam Apostolus Paulus dicit, nos, qui fidem habemus, *videre per speculum & in ænigmate*, i. ad Corint. XIII. ubi observat S. Anselmus, Speculi nomine significari imaginem, & vocabulo ænigmati, obscuram similitudinem, atque ad discernendum difficilem. Quæ verba desumpta sunt ex S. Augustino, qui de illa Pauli sententia fusè disputat lib. xv. de Trinitate capite 9.*

II. PRÆTEREA, *Columna Nubis* monstrabat viam, vel potius Dominus in illa ad Terram promissionis: nam sic dicitur Exodi XVIII. *Dominus precedebat eos ad ostendendam viam per diem in Columna Nubis.* Hoc quoque officium est Fidei, quæ ostendit viam rectissimam, eamque compendiosissimam perveniendi ad patriam. Sine manu ductione Fidei nemo non in solitudine hujus peregrinationis aberrat: hæc duce, & manu ductrice pervenerunt ad patriam electi. Agnovit hoc munus fidei Eusebius Emisenus scribens in symbolum homilia ubi multas ejus qualitates, seu dotes conjungit, *Fides, inquiens, religionis Catholica, lumen est anima.* (Sed lumen obscurum, & veluti nubis in lucerna inclusum, ut insinuat Petrus Apostolus Epist. 2. cap. 1. fidem comparans *Lucerna lucens in caliginoso loco*) pergit Eusebius, *Hanc nobis velut magnam lampadem, Christus adveniens, errantibus viam monstraturus*

(a) Hom. 26. in Euang. S. Thom. 22. q. 1. art. 4. & 5. (b) Tract. 4. in Joann. Hom. 32. & 50.

exhibuit, per quam possit DEUS ignotus requiri, quæsitus, creditus, inveniri.

III. ADHÆC, *Columna Nubis* nunquam defuit populo DEI, quoad attigit fines Terræ sibi promissæ, ex quo profectioem instituit ex Ægypto. Ita dicitur Exodi XIIII. *Nunquam defuit Columna nubis per diem.* Hinc refellitur Hebræorum opinatio, existimantium *Columnam* illam defecisse post mortem Aaron, antequam populus ad promissionis terram perveniret: sed nullâ nituntur vel probabili conjectura. Nunquam defecit, neque unquam deficiet, aut deerit, quàm diu peregrinatur à Domino gens electa, Ecclesiæ Catholicæ filiis, *Columna Fidei*, quæ viam demonstret. Hoc est, quod consensu docent Orthodoxi: in Ecclesia Christi non posse fidem deficere. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi,* ait Christus D. Matthæi XXVIII. Est nobiscum, aliis modis, tum per *Columnam Fidei*. Quid mirum, cùm Ecclesia ipsa sit *Columna & firmamentum veritatis?*

IV. At verò, *Columna Nubis* dissoluta est, & evanuit, populo in patrias promissasque sedes per ducto. Desinet *Columna Fides*, quam primum ad cœlestem pervenerimus. Nec enim in Beatis manet fides; ut indicat Aposto, I. ad Corinth. XIIII. ubi ita disputat: (a) Cùm venerit, quod perfectum est, nempe, status gloriæ, evacua-bitur, quod ex parte est, id est, omnis notitia imperfecta, obscura, & caliginosa, qualis est Fidei, abolebitur, ejus-que loco dabitur clara atque distincta. Idem videtur clarè definitum à Benedicto XI. in Extravagan. quæ incipit: *Benedictus DEUS*, in quâ definit, quod visio DEI,

Dd 4 ejus-

(a) S. Thom. 2. 2. q. 5. art. 2. Valentia, Tom. 2. disp. 5. q. 7. p. 4. Lessius lib. 2. de sum. Bono lib. 2. cap. 19. num. 159.

ejusque fruitio, actum Fidei & Spei in Beatis evacuetur, prout Fides ac Spes propriè sunt Theologicae virtutes.

V. CUM autem populo se videndum dabat *Columna Nubis*, in illa loquebatur DEUS ducibus tribuum. Psalmo xcviij. *In Columna Nubis loquebatur eis.* Ob quam causam fortasse Sapiencia Thronum suum aiebat esse in *Columna Nubis*, Ecclesiastici xxiv. nimirum, tribunal, aut suggestum, ut sensus sit: loquutum DEUM ex *Columna* erecta & sublimi, velut ex tribunali regio, cathedra, graduque eminente: jus dicens, bonos absolvens, malos condemnans. Est etiam *Columna Fidei*, sedes Sapienciae, tribunal summi Judicis, Oraculum DEI: è quo & Ecclesiæ supremo Capiti infallibiliter voluntatem suam aperit, & nobis, cum revelationibus factis loquitur. Felices nos, si dum vocem ejus audimus, non obduremus corda nostra.

VI. JAM verò *Columna* eadem in peregrinatione molesta muniebat Hebræos, umbraculi instar, & à solis æstu tuebatur. Quod satis apertè colligitur ex Divinis paginis, è quibus hæc accipite & perpendite. Numerorum iv. *Nubes gloriae tuae protegit eos, & in Columna Nubis precedis eos.* Psalmo civ. *Expandit Nubem in protectionem eorum, & ignem, ut luceret eis per noctem.* Psalmo cxx. *Dominus custodit te: Dominus protectio tua: per diem Sol non uret te neque luna per noctem.* Sapienciae x. *Deduxit eos in mirabili: fuit illis in velamento diei & in luce stellarum nocte.* Sapienciae xviii. *Solem sine lasura boni hospitii præstitisti eis: hoc est, fecisti, ne Sol eos deformaret, læderetve: atq; ut ob-*

(a) Pineda Job 38. Thyraus lib. 2. de appar. visib. cap. 2. q. 4. (b) Iam Lerm. Ps. 98. (c) Pineda lib. 3. de Salom. cap. 28. (d) Affirmant Lyrus Exod. 13. Hugo ibid. Genebr. Ps. 104. (e) Negant Caiet. Ex. 13. Abul. q. 13. (f) An una erat *Columna*, altera umbraculum? Ita Petrus Exod. 13. disp. 5.

umbrato per nubem Sole, loca solitudinis, quasi pro bono hospitio illis essent: nimirum, inoffensè per ea loca iter faciebant. Sapientiæ XIX. *Castra obumbrabat nubes.* Quid est autem, quo tanquam umbraculo, à Concupiscentiæ violenter adurentis, magis quàm furentis Sirii æstu, tentationis tempore protegimur? quidnam arcet igneos inimici infernalis omnia circumquaque amburentis radios? quid luxuriæ, lasciviæque tela flammea à capitibus nostris avertit? *Columna Fidei*: verè umbraculum tempore meridiano. Hoc Paulus Apostolus indicat ad Ephesios VI. ubi Columnam hanc vocat Scutum, quod videlicet, urente camicula, capiti imponere solent milites, veluti umbraculum Soli arcendo: & sanè innuit Apostolus, sic sine noxa scintillantes sagittas excipi posse, cum mox extinguantur. *In omnibus, inquit, sumentes Scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissima ignea extinguere.* ad Ephesios VI. Hoc umbraculo protecti veteres illi Heroës à fide commendatissimi, *obduraverunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis,* ut ad Hebræos XI. scribit Apostolus. Præclare Hieronymus: *Ne principium quidem habere poterit inimicus anima vulneranda, si tenuerimus Scutum fidei, in quo non solum venientia tela franguntur, sed etiam telorum ipse ignis extinguuntur.* Putatur autem Doctor Gentium per tela ignea, designasse, præter alia, impuras illas cupiditates, quas Dæmon artificio suo tartareo in animos hominū, velut ferventes quosdam, ignitosque radios spargere ac vibrare solet, sicque mentem ad fæda inflàmare ardentius. De quibus, sensu S. Hieronymi, loquitur Oseas Propheta cap: VII. *Omnes adulterantes, quasi Clibanus succensus à coquente.* Denique, insinuat Apostolus, nullam esse tentationem nequissimi, Græcè, *πειρασὸν*, id est, Mali, antonomasticè, & scelesti, quæ est periphrasis Cacodæmonis, cujus vis omnis, *Fidei umbraculo*

D d s sed

sed veræ ac vivæ , non possit averti , aut infringi.

VII. ILLUD quoque in *Columna Nubis* considerandum, quod fuerit altitudinis tantæ, ut in ejus cono perspicendo oculi caligarent, licet minimè debiles. Altissima etiam est *Columna Fidei*: elevata supra terram, transcendens omnes regionis aëris, nubes penetrans, cœlorum sublimitatem pervadens. *Fides*, inquit Bernardus, ser. 76. III. in Cant. *attingit inaccessa, deprehendit ignota, comprehendit immensa, apprehendit novissima: ipsam denique æternitatem suo illo vastissimo sinu circumcludit. Fidenter dixerim, etiam nam, beatamque Trinitatem, quamvis non intelligo, credo, et fide teneo, quæ sana capio mente.* Cur autem tam altà fuerit *Columna Nubis* facilè est conijcere, quoniam videri debebat è longinquo à maxima hominum multitudine. Et sanè cernebant ei Hebræi ex omnibus suis tentoriis, et mansionibus. Castra autem eorum cùm continerent propè tricies centena millia hominum, amplissimum haud dubiè locum occupabant: non minorem certè quàm decem vel duodecim milliarium. Hoc autem multo magis competit *Columna Fidei*, quæ idcirco tantè est sublimitatis, quia à mari usque ad mare, & à terminis orbis terrarum aspicientibus in oculos incurrere debet, & viam demonstrare.

VIII. PORRO, *Columna* illa, quamvis diceretur *Nubis* seu *Nubea*, quoniam similis erat Nubi, quantum ad colorem; candida ac lucida; & quantum ad qualitatem materiæ: talis enim videbatur esse materiæ, qualem habet Nubes; tamen plurimùm differebat à Nube naturali. Haud secus, licet *Columna Fidei* dicatur *Fides*, quia est assensus intellectus obscurus, pendens ab auctoritate dicentis, seu credulitas quædã, tum quia esse videtur qualitatis, cujus est fides naturalis, plurimùm tamen *Columna Fidei*, quæ est Divinæ, differt ab humana.

vel naturali; ita tamen, ut inter discrimina Columnæ Nubis ac Nubē, & differentias Columnæ Fidei, ac Fidē naturalem magna sit affinitas. Imprimis enim, erat Columna Nubis purior & lucidior, quàm soleat esse Nubes. Et Columna Fidei divinæ sine admistione ullius falsitatis purissima, & certitudine multo, quam humana fides, lucidior. Deinde, densior erit Columna Nubes, & solidior nube. Fides humana est tenuissimæ substantiæ, subsistentiæ nullius, & evanida, si cum solidissima fide divina comparetur. Ad hæc, Nubes non eandem perpetuò figuram servant, sed subinde, pro varietate ventorum, quibus aguntur, vel accessione vaporum è terra variè figurantur. At Columna eandem semper figuram retinebat. Simili modo, variatur fides humana, secundum diversitatem dicentium, prout est major vel minor in uno, quàm alio auctoritas: nec enim omnibus eadem firmitate fidem adhibemus. Sed Columna Fidei semper ejusdem est figuræ, quia nititur auctoritate divina, cui nulla potest fieri accessio, nulla etiam decretio, cum non sit mutationis capax. Denique, Nubes sunt res naturales. ex causis naturalibus, naturali modo effectæ. Columna Nubis erat à Deo præter naturalem rerum ordinem, & cursum facta: nec modo naturali conservabatur, aut movebatur. Est quid simile in Columna Fidei divinæ, quæ non potest, nisi vi transnaturali in anima effici: non movemur ad fidem, neque illa in nobis, nisi supernaturaliter constituitur.

ARTICULUS V.

SPES

Columna Fumi.

ALTERA Columna in Sacris nostris celebrata est Columna Fumi: de qua Judicum xx. Cùm enim filii Israël